

Atenció al nin, nina i adolescent en situació de vulnerabilitat. Donem-lis oportunitat!

26 de febrer de 2024

Unitat Funcional de Pediatria Social HUSLL

Carme Vidal Palacios. Cap de Servei de Pediatria.

Esperança Rigo Salvá. Coordinadora de Treball Social Sanitari.

Rosa Capllonch Martorell. Treballadora Social Sanitària.

Tot allò que viu una persona, tan **positiu** com **negatiu**, especialment als **primers anys de vida**, influeix en el desenvolupament de la persona al llarg del **cicle vital**.

Què perseguim?

Els NNA creixin en un contexte que els permeti el **desenvolupament personal**, que respecti la seva **integritat** i potencii les seves **qualitats** envoltats d'una xarxa informal (ciutadania) i formal (serveis comunitaris) de suport.

Com contribuir a donar oportunitat?

- ❖ Competència i responsabilitat en funció de qui és l'agent protector.
- ❖ Nivells de protecció:
 - ❖ Primer nivell:
 - ❖ Pares – execuci de patria potestat
 - » Ciutadania
 - ❖ Segon nivell:
 - » Administracions Públiques (Educació, Serveis Socials comunitaris, Salut,...)
 - ❖ Tercer nivell:
 - » Entitats competents en matèria de Protecció dels Menors
 - » Administració de Justícia

A tenir en compte...

- ❖ La vulnerabilitat és **silenciosa, oculta i subtil**. És **difícil de detectar**.
- ❖ Els centres escolars tenen una **condició privilegiada** per poder **observar i detectar** situacions potencials de vulneració dels drets del NNA.
- ❖ Importància de **sensibilitzar i formar** en la detecció.
- ❖ Cap dels senyals detectats demostra, per sí mateix, que el NNA estigui en una situació de maltractament.

És “normal” o és “habitual”?

- **Risc de banalització** o pèrdua de perspectiva degut a la immersió.
- **Risc de minimitzar** la gravetat d’una situació al normalitzar-la .

Què volem aconseguir?

- ❖ Acompanyament en el creixement del NNA garantint els seus drets.
- ❖ Sensibilització per la prevenció com a mesura de salvaguarda dels seus drets i benestar.
- ❖ Intervenció primerenca per oferir-li suport i protecció.
- ❖ Visibilització de situacions vulnerables.

Garantir la seguretat i desenvolupament saludable del NNA

Com es fa?

✓ Requereix d'un **esforç coordinat i implicació** de:

- Les Administracions Públiques (educatiu, sanitari, policial, social i judicial) .
- La població general.
- Els professionals en contacte amb el món de la Infancia i la Família.

✓ **Marc normatiu.**

✓ **Protocols.**

Mites i falses creènces

- ❖ La consideració de que els NNA són **propietat privada** dels pares/tutors.
- ❖ Només s'ha de fer alguna cosa quan els danys del menor són **greus**.
- ❖ Encara que ho notifiquis **no canviarà** la situació familiar.
- ❖ El pares i mares que maltracten als seus fills han de ser **castigats sempre**.
- ❖ És maltractament únicament quan hi ha **intenció** de fer mal.
- ❖ Les diferents societats i famílies tenen costums i valors **propis i únics** a l'hora de criar, educar i tenir cura dels seus fills/es.
- ❖ Només es dona dins **classes socials baixes o desfavorides**.
- ❖ Els Serveis Socials **no faràn** res.

A qui correspon intervenir?

El Sistema Públic ha de garantitzar la promoció de la qualitat de vida i la satisfacció dels drets fonamentals de tots els individus.

- Serveis Socials Bàsics
- Educació
- Sanitat
- Seguretat Ciutadana...

Maria té 8 anys

Motiu de consulta:
Dolor abdominal

INDICADORS:

- ✓ Dèficit higiènic corporal
- ✓ Procés migratori recent
- ✓ Mare amb una malatia oncològica
- ✓ Pare a la presó
- ✓ Família extensa fora del país
- ✓ Escasa xarxa de suport
- ✓ Dificultats econòmiques
- ✓ Condicions de l'habitatge amb moltes mancances
- ✓ Família no connectada a la xarxa comunitària

Orientació diagnòstica:

Risc biopsicosocial per
situació de pobresa.

Somatització.

Pla d'intervenció des de HUSLL:

- Recollida d'informació dels dispositius comunitaris:
 - Centre de Salut
 - Escola
 - Serveis Socials
- Notificació (RUMI) i derivació a Serveis Socials municipals per activació suport i ajudes tècniques.
- Continuitat assistencial i seguiment per part del l'equip de salut comunitari (CS).

RESULTATS:

- ✓ Activació de la intervenció de l'Educador Social dels SS.SS municipals.
- ✓ Vinculació amb activitats d'oci.
- ✓ Beca per l'Escola d'Estiu.
- ✓ Proposta d'entrada al Servei d'Allotjament Municipal per a famílies.
- ✓ Suport en la recerca d'alternativa habitacional.
- ✓ Cobertura de necessitats bàsiques

És important...

- Hi ha famílies que presenten alguns factors de risc i ofereixen un bon tracte al seus fills.
- Potenciar els factors protectors i compensadors per reduir la probabilitat que es produeixi una situació de maltractament.

La presència de factors de risc no significa l'aparició de maltractaments o d'incapacitat de tenir cura de forma adequada dels fills.

Població diana:

Menors i famílies en situació de risc o vulnerabilitat social, amb manca de recursos, nouvinguts, menors en situació de fracàs escolar. Famílies amb menors que han sofert maltractament, manca d'habilitats parentals, etc.

Què puc fer?

Establir pautes concretes d'actuació per:

➤ Detectar:

- Necessitats d'ajuda al NNA envers a la seva integritat, seguretat i protecció pel seu adequat desenvolupament.
- Situacions de maltractament infantil.

➤ Notificar:

Mitjançant la descripció dels indicadors i/o fets detectats a través del sistema formal de comunicació comú (RUMI).

Qui pot detectar?

- Qualsevol membre del centre docent: professors, mestres, educadors, orientadors, personal auxiliar...
- Qualsevol servei extern d'ajuda a l'escola.

Per a la detecció...

- » Fer de l'escola un **entorn segur i protegit** pels NNA. Un espai on pugui establir relacions positives i de confiança en si mateixos.
- » Mobilitzar els **suports i recursos** de l'escola i de la xarxa comunitària per a que es redueixi o s'elimini la situació de vulnerabilitat detectada.

Amb intervencions puntuals educatives i de capacitació en competències socials, escoles de pares... es pot proporcionar l'ajuda al NNA

Quan notificar?

Quan la situació identificada i tractada necessita de la **col·laboració, suport tècnic i/o activació d'ajudes** per resoldre la problemàtica detectada en el NNA i la seva família.

Com ho feim?

- Triar i organitzar la informació: indicadors de risc detectats.
- Utilitzar l'eina de comunicació: emplenar el full de notificació (RUMI)

Pàgina web de la Caib

- Models d'informes (pdf).
- **Notificació des de l'àmbit escolar** (assistent de tramitació).
- Protocol marc Interdisciplinari d'actuacions a les Illes balears.
- Guies d'orientació per a la detecció i notificació del maltractament infantil a les Illes Balears - àmbit educatiu.

RUMI - Informacions imprescindibles

- ✓ Dades d'identificació de l'infant i de la família
- ✓ Explicació breu de la situació o l'incident que origina l'informe
- ✓ Indicadors observats o coneguts
- ✓ Dades de la institució o persona que informa
- Ø Assignar, en funció dels criteris, la gravetat de la situació

Assistent de tramitació

Usuari: Sense autenticació Clau de la tramitació: G5IZQZFW-O2PBT8T8-T8XRVNPN

Full de notificació de risc i maltractament infantil des de l'àmbit educatiu (AS0007FRMI)

Passa 1
Cal saber

**Passa 2
Emplenar**

Passa 3
Enviar

Passa 4
Finalitzar

FORMULARI

Full de notificació i maltractament infantil des de l'àmbit educatiu

Ajuda activada

[Desactivar](#)

A TIPUS DE NOTIFICACIÓ

* Tipus de notificació:

☒ Sospita ☐ Maltractament

B MALTRACTAMENT FÍSIC

Valoració

...

Té senyals repetits de ferides, cops, cremades... de difícil justificació

...

Manifesta haver estat agredit pels seus pares

...

Amaga l'agressió i/o dóna respostes evasives o incoherents

...

C NEGLIGÈNCIA

Assistent de tramitació

Usuari: Sense autenticació Clau de la tramitació: G5IZQZFW-02PBT8T8-T8XRVNPN

Full de notificació de risc i maltractament infantil des de l'àmbit educatiu (AS0007FRMI)

Passa 1
Cal saber

**Passa 2
Emplenar**

Passa 3
Enviar

Passa 4
Finalitzar

FORMULARI

Full de notificació i maltractament infantil des de l'àmbit educatiu

Ajuda activada

[Desactivar](#)

G IDENTIFICACIÓ DE L'INFANT

* Cognom 1

Cognom 2

* Nom

* Sexe

Discapacitat

☐ Sí ☒ No

* Data de naixement

* Nacionalitat

* Localitat

* Adreça

* Codi postal

H IDENTIFICACIÓ DEL NOTIFICADOR/A

* Centre

* Adreça

* Telèfon

* Cognom 1

Cognom 2

* Nom

E-mail

I VALORACIÓ DEL CAS

* Valoració del cas

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

Què passa a partir d'aquí?

- ❖ La comunicació de la situació detectada inicia el procés de la **valoració** de la situació, possibilita la **intervenció** i **seguiment** sobre els factors de vulnerabilitat.
- ❖ Proporciona l'oportunitat als NNA a millorar la seva situació amb l'activació de programes orientats a la capacitació, aprenentatge i recuperació.

Quins suports tècnics hi ha?

- Servei de prevenció de l'abandonament educatiu i programa Alter.
- Servei d'activitats comunitàries d'oci preventiu.
- Servei socioeducatiu comuntari.
- Beques d'infància en risc.
- Serveis d'atenció a les famílies i al seu entorn: atenció domiciliària i atenció social.
- Atenció socioeducativa.
- Atenció psicosocial.
- Atenció comunitària.
- Ajuts econòmics no periòdics: per cobertura de neessitas bàsiques, despeses de vivenda, educació, integració social i transport.

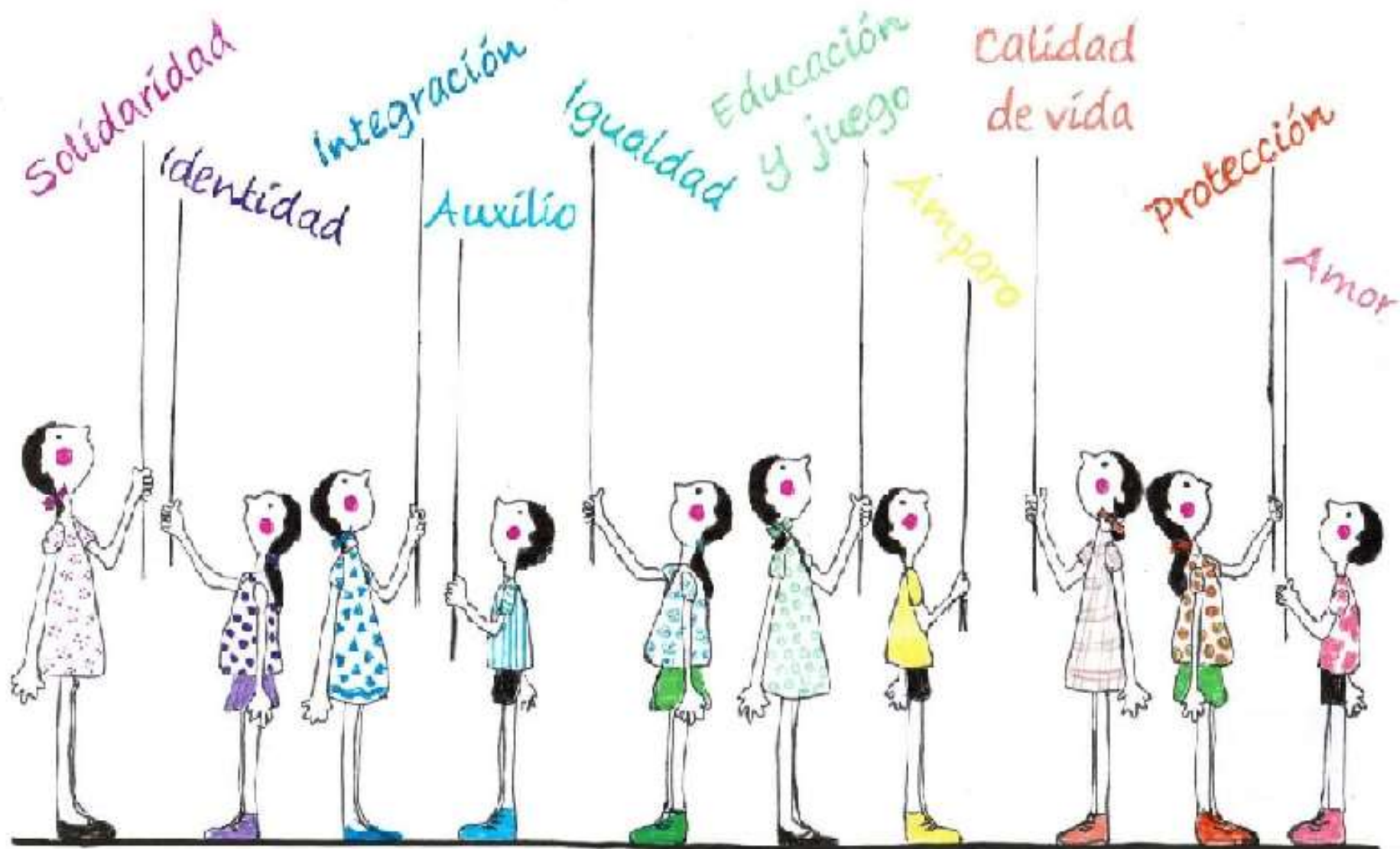
Per acabar...

- ✓ L'objectiu és contribuir a garantir els drets del NNA.
- ✓ La protecció a la infància i adolescència és una **responsabilitat compartida**.
- ✓ Els centres educatius són un **recurs** de l'acció protectora en sentit genèric.

Promoció de la resiliència en els NNA.

Los derechos del niño.

Bibliografía

- **Protocolo marco interdisciplinario de actuaciones en casos de maltrato infantil en las Islas Baleares,**
www.caib.es/sites/rumi/es/documento_del_protocolo_version_en_castellano-33722
- **Guía para la detección y notificación del maltrato infantil.**
www.caib.es/sites/rumi/es/ambjt_sanjtarj-33723
- **Protocol d'actuació en casos d'abús sexual infantil i explotació sexual infantil a les Illes Balears.** www.caib.es/sites/diversitat/ca/protocol [en catalán]
- **Protocolo de prevención y atención a las mujeres y niñas sobre la mutilación genital femenina en las Islas Baleares,**
www.caib.es/sites/salutigenere/es/mutilacio_genital_femenina-86044
- **Protocolo de actuación sanitaria ante la violencia machista en las Islas Baleares.** www.caib.es/sites/salutigenere/es/protocols_dactuacia
- **Protocolos de actuación sobre la trata de mujeres y niñas.**
www.caib.es/sites/salutigenere/es/tracta_de_dones-86042
- **Protocolo de prevención, detección e intervención del acoso escolar de las Islas Baleares.** www.caib.es/sites/convivexit/ca/normativa_i_protocols [en catalán]
- **Protocolo de acompañamiento al alumnado trans* en los centros educativos de las Islas**
- **Absentismo escolar:** www.caib.es/sites/diversitat/ca/instruccions_ab [en catalán]
- **Programa de Salud Infantoadolescente.**
salut.es/apmcillorcci/attachments/cirticle/1599/psia-es-anexo-ar-de-la-infancia-y-la-adolescencia-2019

grupo
ilusión apoyo
SALUD identidad
TRABAJO SOCIAL
potencialidades
colaboración
RECURSOS
escucha
AYUDA